

LVĢMC

KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ

2018. gada 6. decembrī

Andris Viksna
Prognožu un klimata daļas vadītājs
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

LVĢMC LOMA KLIMATA PĀRMAIŅU ANALĪZĒ

Latvijas Vides, ģeoloģijas
un meteoroloģijas centrs

Vides monitorings

- ✓ Virszemes hidroloģija
- ✓ Pazemes hidroloģija
- ✓ Meteoroloģija
- ✓ Gaisa kvalitāte

Prognožu un brīdinājumu gatavošana

- ✓ Vispārējās prognozes
- ✓ Aviācijas prognozes
- ✓ Hidroloģiskās prognozes
- ✓ Jūras prognozes
- ✓ Specializētās prognozes

Klimata analīze

- ✓ Pagātnes klimata
pārmaiņas
- ✓ Nākotnes klimata
pārmaiņu scenāriji

SEG inventarizācija

- ✓ SEG emisiju un CO₂
piesaistes aprēķini
- ✓ Nacionālais
inventarizācijas ziņojums
- ✓ Emisiju tirdzniecības
reģistrs

SABIEDRĪBA

CIVILĀ AIZSARDZĪBA

VALSTS, PAŠVALDĪBU
INSTITŪCIJAS

PRIVĀTUZŅĒMĒJI

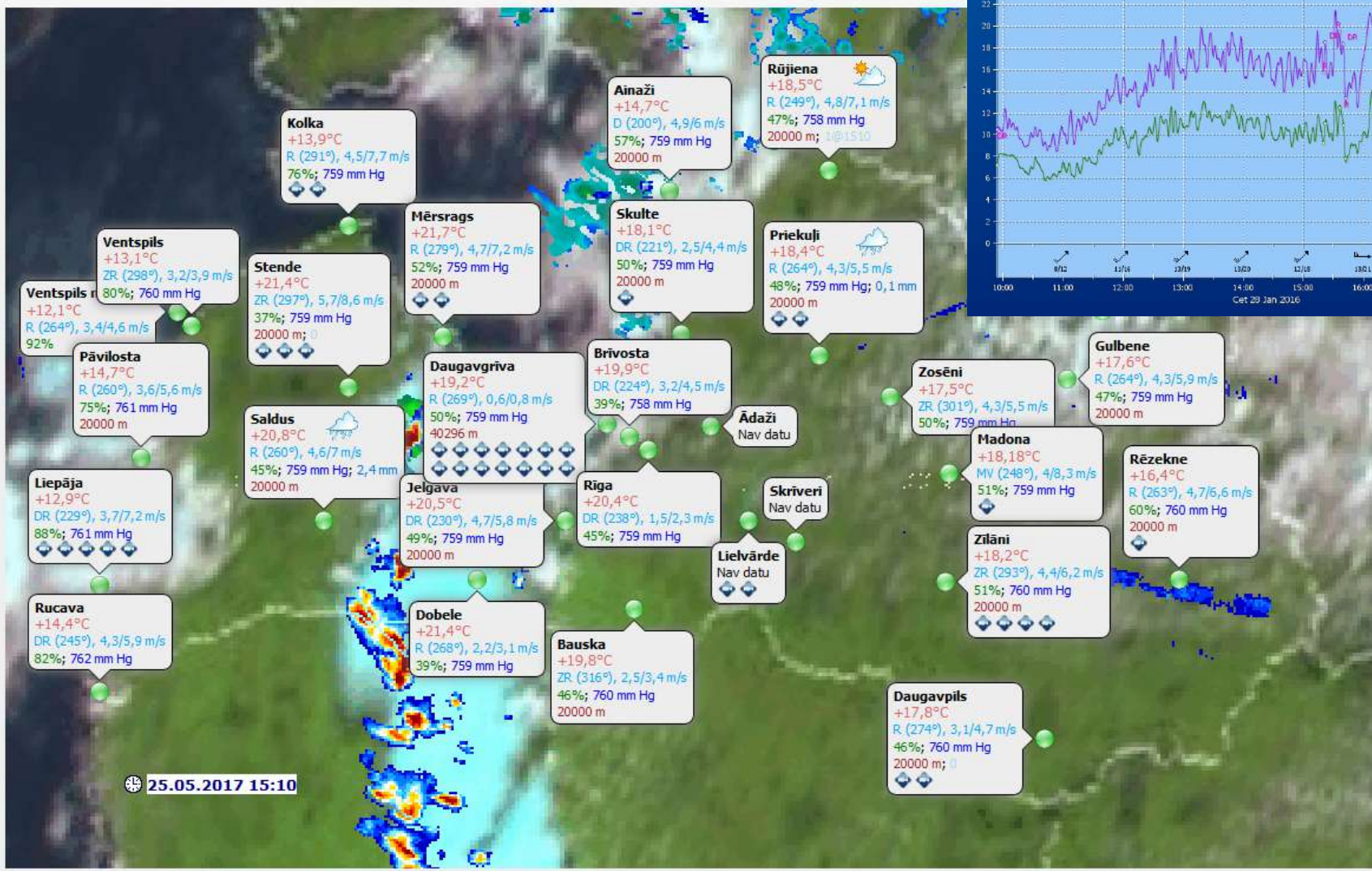
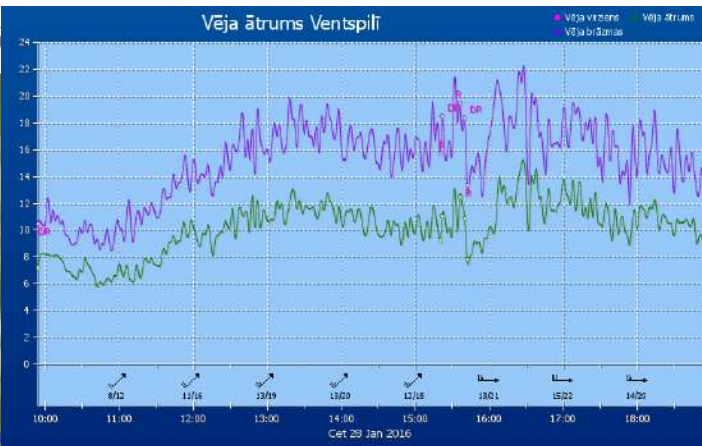

METEOROLOGĪSKIE NOVĒROJUMI UN KLIMATA PĀRMAIŅU SCENĀRIJI LATVIJAI

OPERATĪVĀ METEOROLOĢISKO NOVĒROJUMU INFORMĀCIJA

Avots: LVGMC 25 Mai 2017 15:10 Iet Patlaban Agregācija kartē: 1 min. Agregācija grafikā: 1 min

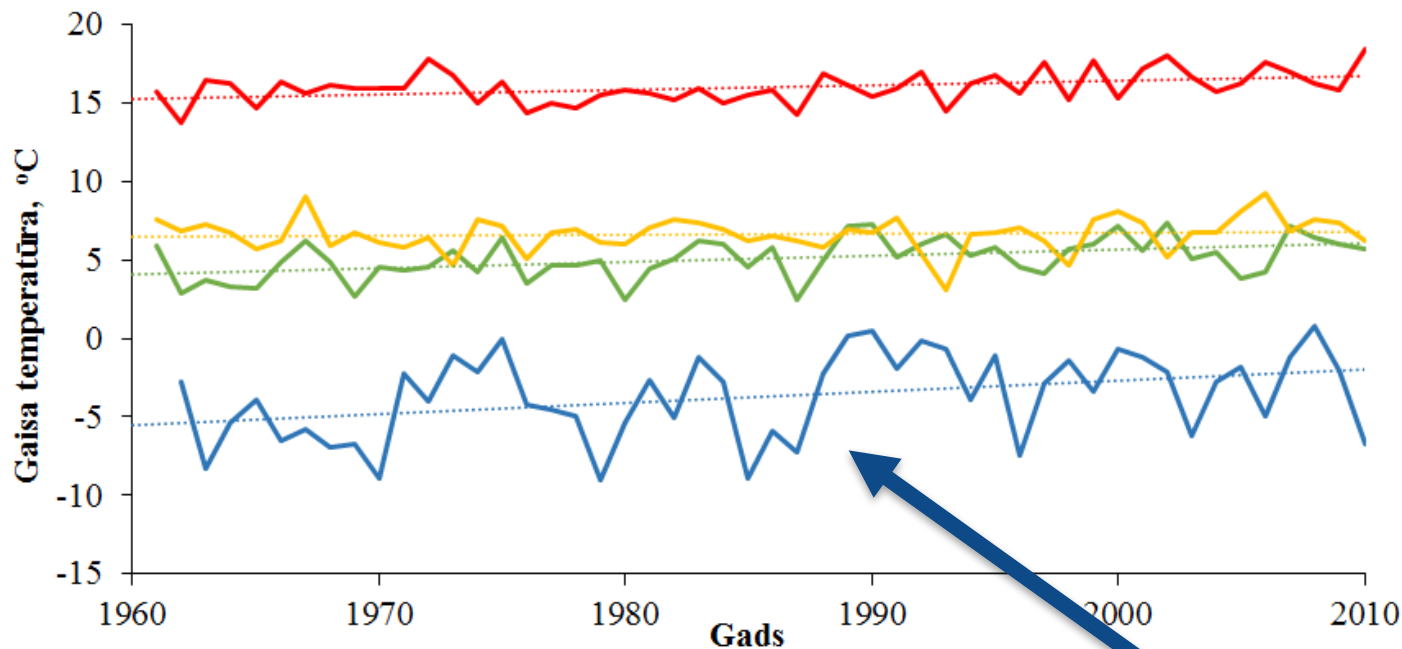

LĪDZŠINĒJĀS KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ – GAISA TEMPERATŪRA

Latvijā, līdzīgi kā citviet Eiropā, pēdējās desmitgadēs vērojama diezgan stabila vidējās gaisa temperatūras paaugstināšanās.

- Ziema $y = 0.0695x - 141.61, R^2 = 0.134$
- Pavasaris $y = 0.04x - 74.259, R^2 = 0.2068$
- Vasara $y = 0.0273x - 38.203, R^2 = 0.154$
- Rudens $y = 0.0073x - 7.8915, R^2 = 0.0099$

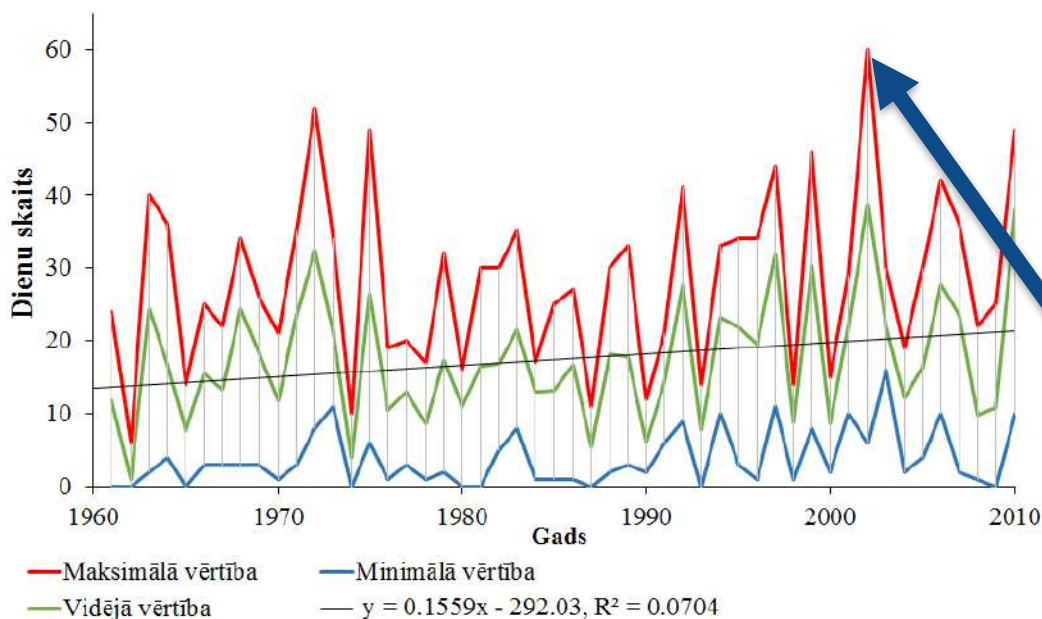
Gaisa temperatūras paaugstināšanās ziemā līdz šim ir bijusi ievērojami straujāka nekā vasarā.

LĪDZŠINĒJĀS KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ – GAISA TEMPERATŪRA

Ievērojami palielinās t.s. vasaras dienu skaits, kad maksimālā gaisa temperatūra sasniedz vismaz +25°C.

	1961.–1990. g.	1971.–2000. g.	1981.–2010. g.	1961.–2010. g.
Vidējais vasaras dienu skaits	15,3	16,9	18,6	17,4
Vidējais maksimālais vasaras dienu skaits	33,3	35,4	40,9	41,0

Turklāt ar katru nākamo 30 gadu periodu vasaras dienu skaits palielinās, un šīs pieauguma tendences kļūst aizvien izteiktākas.

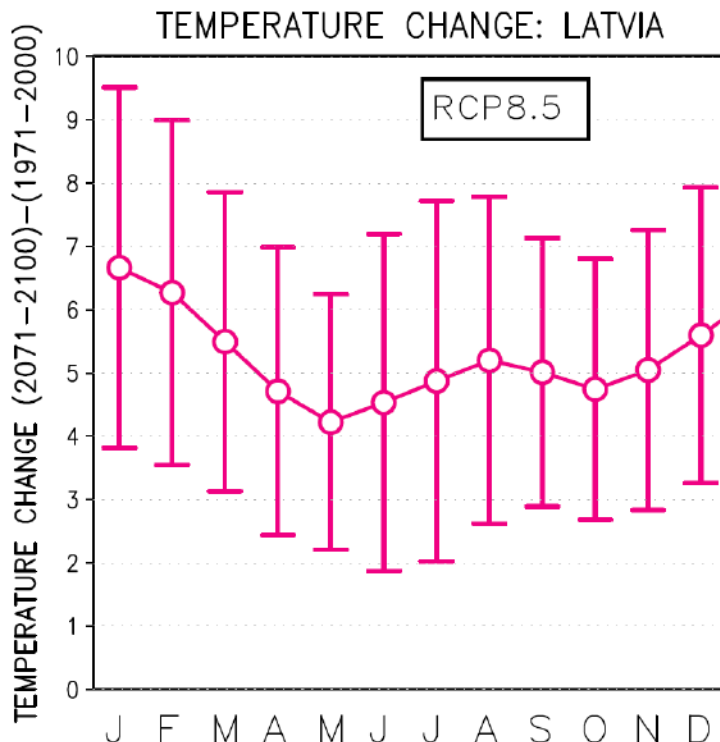
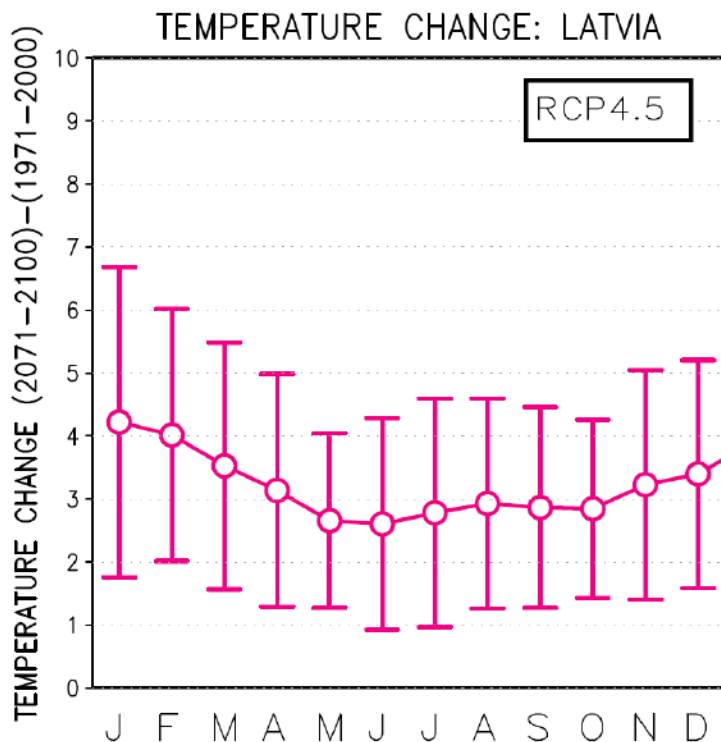
2002. gadā Latvijā vidēji bijušas 38,7 vasaras dienas; Rīgā vasaras dienu skaits sasniedzis pat 60 dienas

NĀKOTNES KLIMATA PĀRMAIŅU SCENĀRIJI LATVIJAI – GAISA TEMPERATŪRA

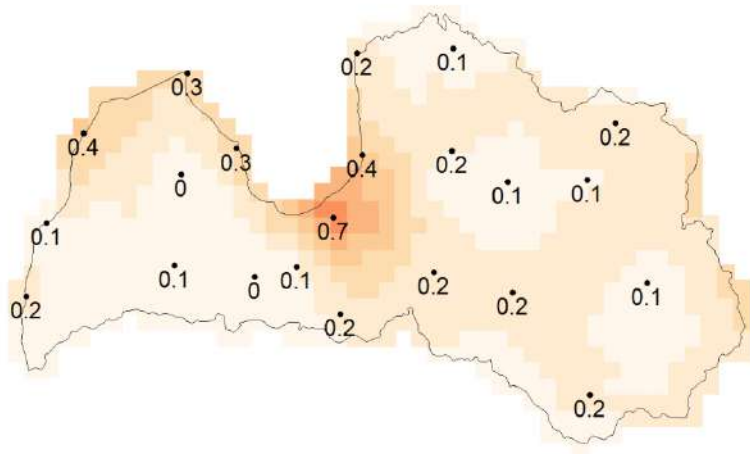

Mēneša vidējās gaisa temperatūras izmaiņas (°C) Latvijā laika periodā 2071.–2100. g., salīdzinot ar laika periodu 1971.–2000.g.:

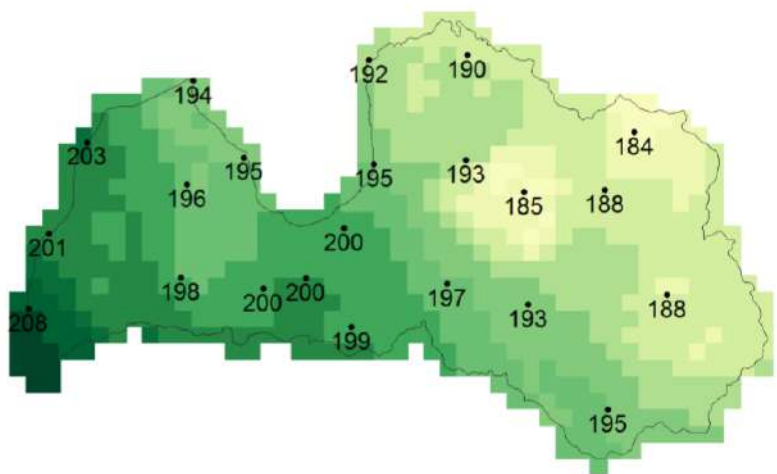
- RCP4.5 (SEG emisijas maksimumu sasniedz 2040. gadā)
- RCP8.5 (SEG emisiju pieaugums turpinās līdz pat gadsimta beigām)

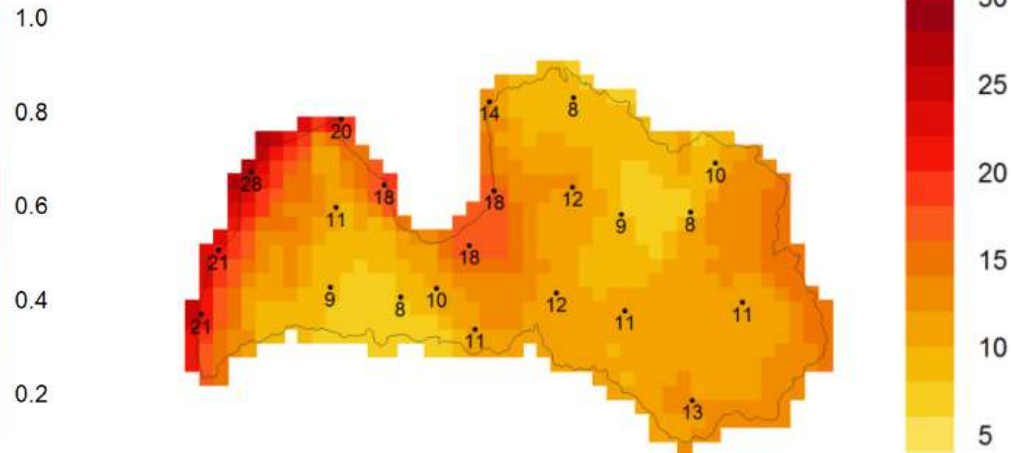
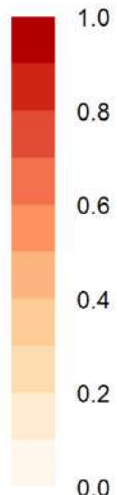
NĀKOTNES KLIMATA PĀRMAIŅU SCENĀRIJI LATVIJAI – GAISA TEMPERATŪRA

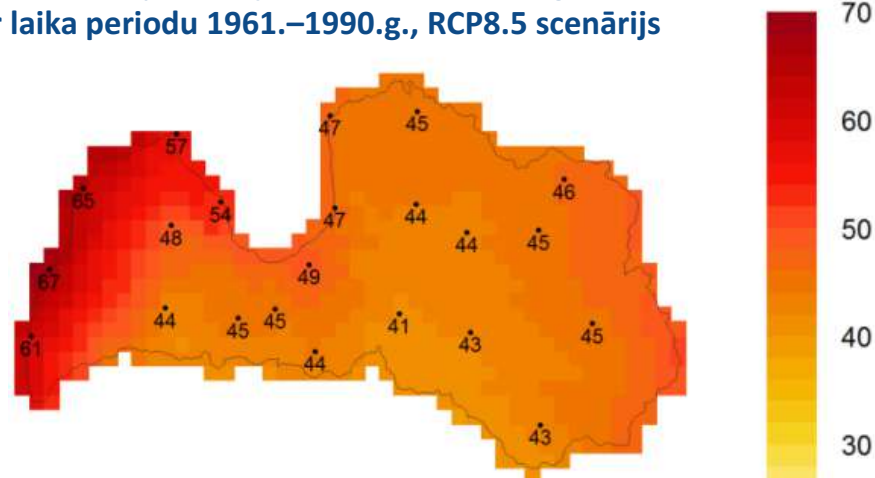
Ilggadīgais vidējais tropisko nakšu skaits Latvijā
laika periodā no 1961. līdz 2010.gadam

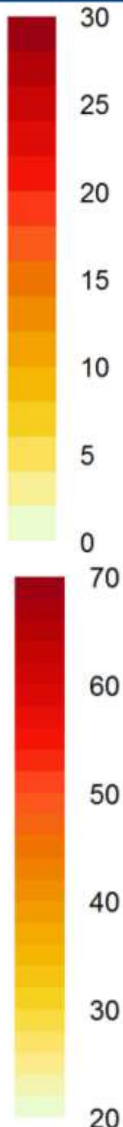
Augšanas sezonas ilgums (dienu skaits) Latvijā
laika periodā no 1961. līdz 2010. gadam

Tropisko nakšu skaita izmaiņas
(+/- dienas) Latvijā laika periodā 2071.–2100.g., salīdzinot
ar laika periodu 1961.–1990.g., RCP8.5 scenārijs

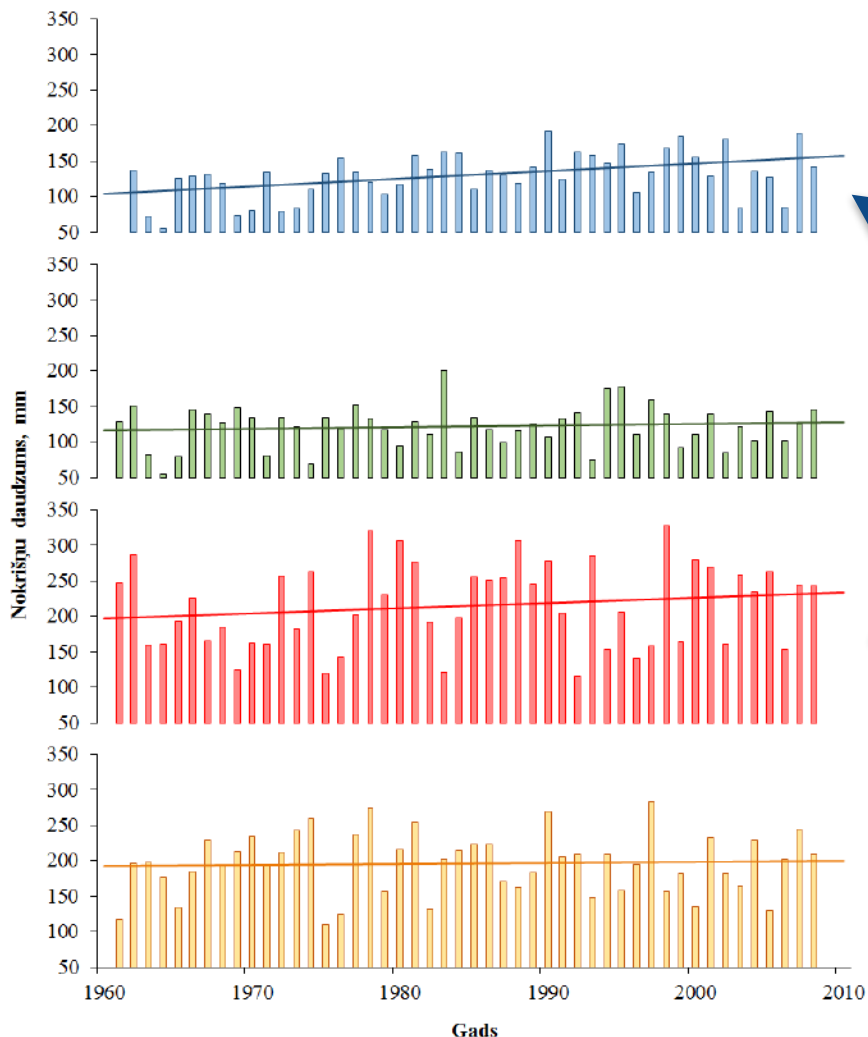

Augšanas sezonas ilguma izmaiņas (+/- dienas) Latvijā
laika periodā 2071.–2100. g., salīdzinot ar laika periodu
1961.–1990.g., RCP8.5 scenārijs

LĪDZŠINĒJĀS KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ – NOKRIŠŅU DAUDZUMS

Arī nokrišņu daudzuma izmaiņās vērojama pozitīva tendence, jo īpaši ziemas sezonā, kā arī vasaras laikā.

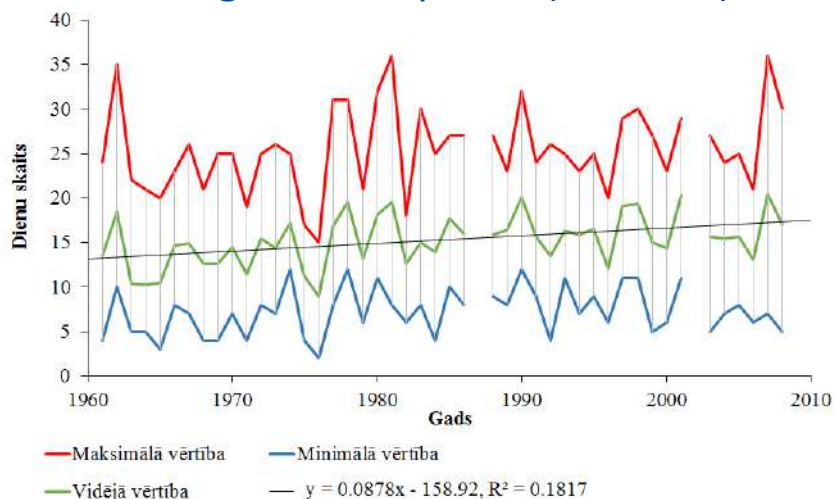

■ Ziema $y = 1.0598x - 1973.5$, $R^2 = 0.1991$
■ Pavasaris $y = 0.2205x - 315.96$, $R^2 = 0.0109$
■ Vasara $y = 0.7214x - 1216.4$, $R^2 = 0.0294$
■ Rudens $y = 0.1398x - 81.412$, $R^2 = 0.0021$

LĪDZŠINĒJĀS KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ – NOKRIŠŅU DAUDZUMS

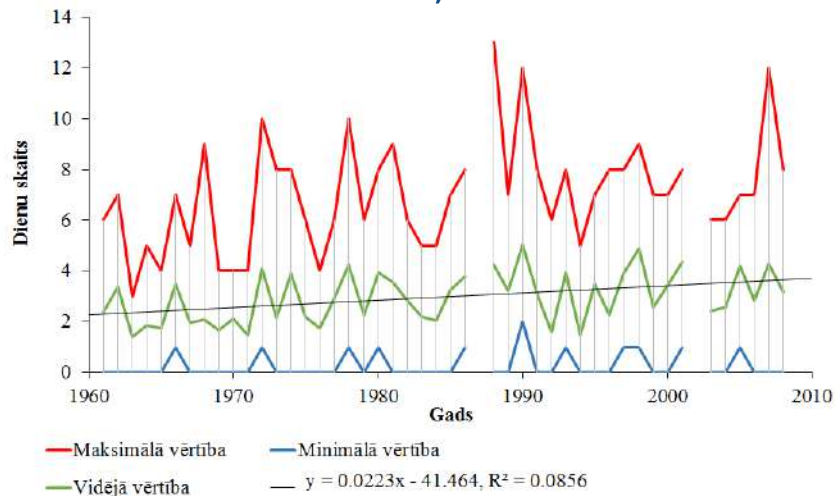

Dienu skaits gadā ar stipriem (≥ 10 mm) nokrišņiem

Pieaudzis ne tikai kopējais nokrišņu daudzums, bet arī dienu skaits ar stipriem nokrišņiem.

Dienu skaits gadā ar ļoti stipriem (≥ 20 mm) nokrišņiem

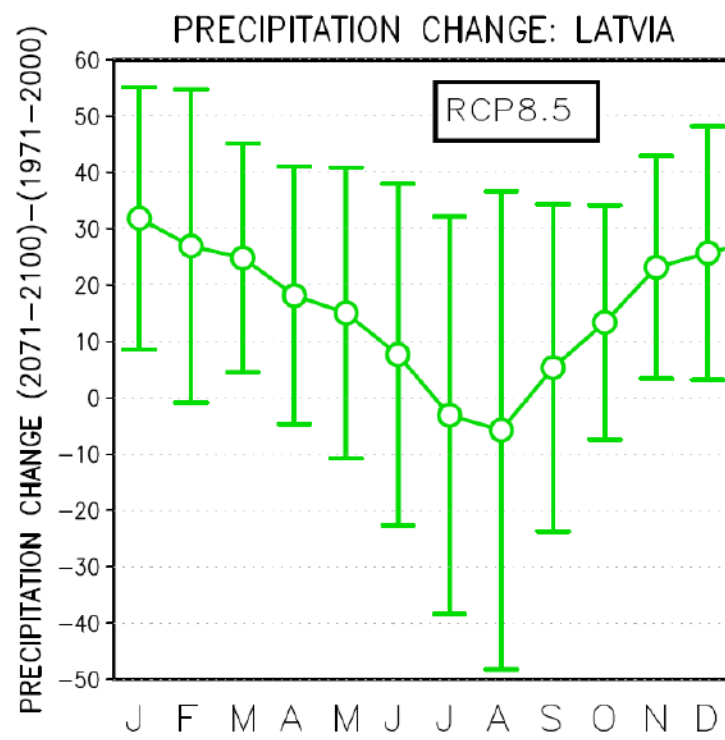
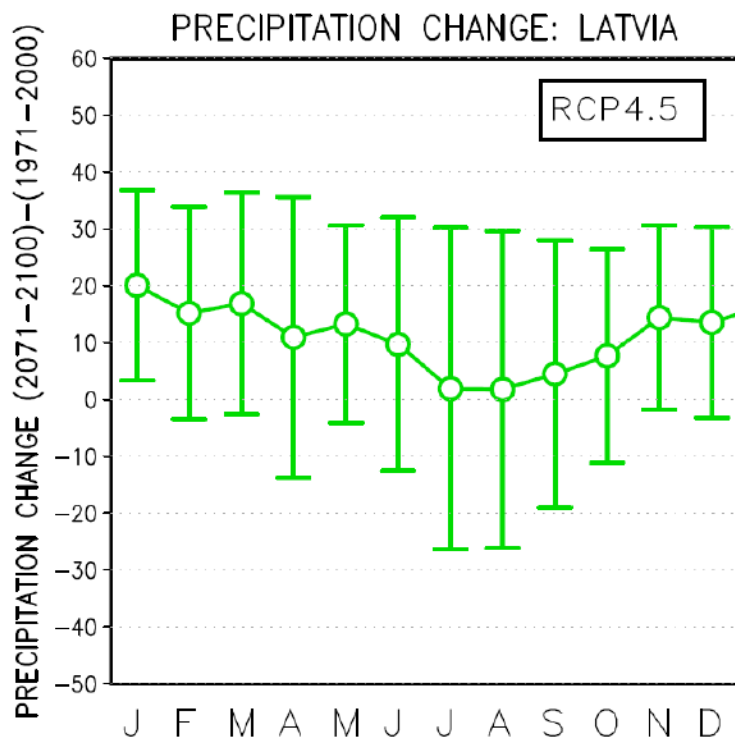
Izmaiņas vasaras sezonā varētu būt skaidrojamas ar konvektīva tipa nokrišņu jeb lietusgāžu īpatsvara palielināšanos, kam raksturīgs liels nokrišņu daudzums īsā laika periodā.

NĀKOTNES KLIMATA PĀRMAIŅU SCENĀRIJI LATVIJAI – NOKRIŠŅU DAUDZUMS

Mēneša nokrišņu daudzuma izmaiņas (%) Latvijā laika periodā 2071.–2100.g., salīdzinot ar laika periodu 1971.–2000.g.:

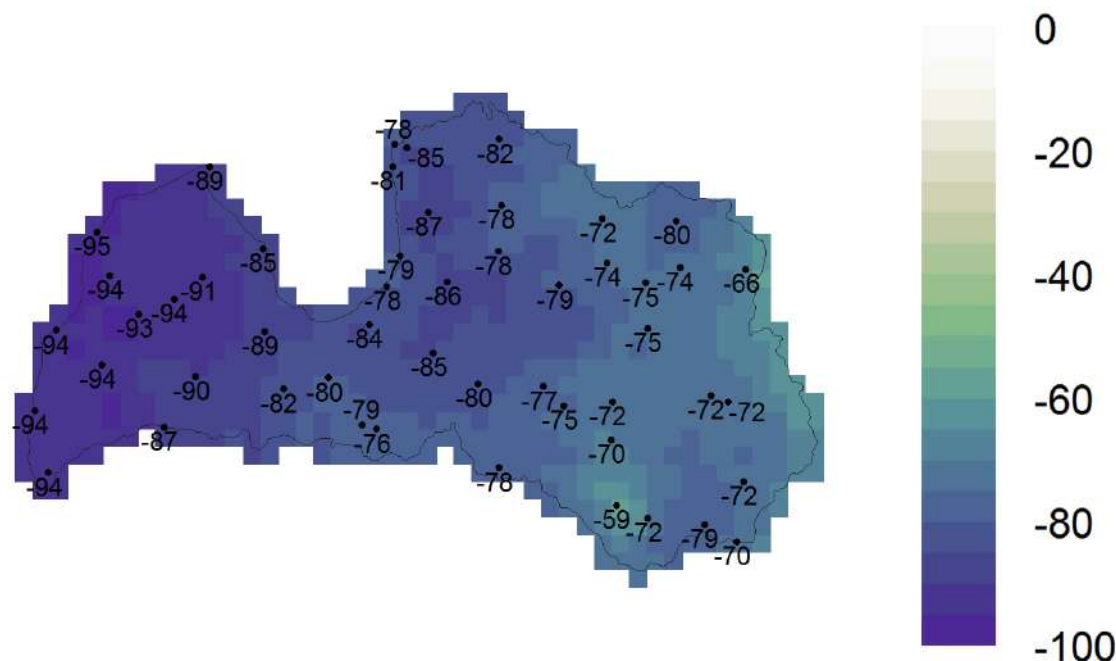
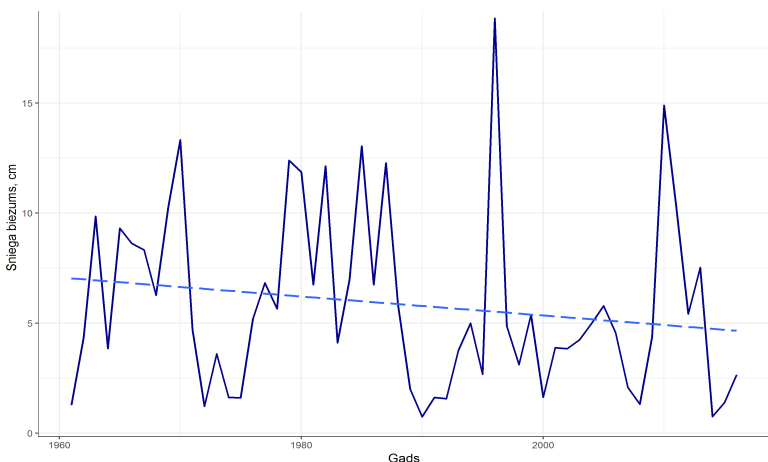
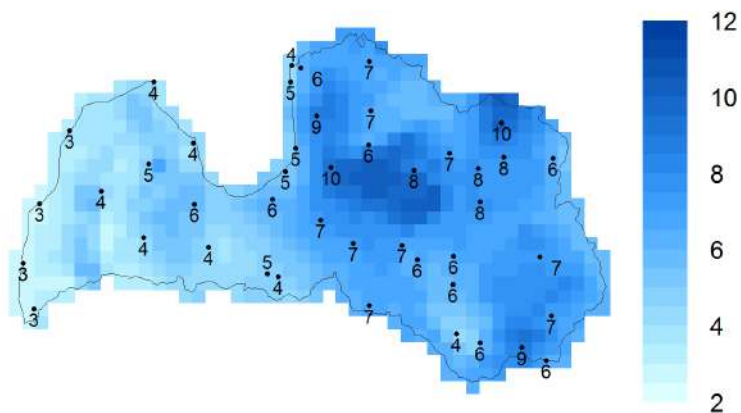
- RCP4.5 (SEG emisijas maksimumu sasniedz 2040. gadā)
- RCP8.5 (SEG emisijas pieaugums turpinās līdz pat gadsimta beigām)

KLIMATA PĀRMAIŅAS LATVIJĀ - SNIEGA SEGAS BIEZUMS

Pēdējo dekāžu laikā vērojama pakāpeniska sniega segas biezuma samazināšanās, arī nākotnes klimata pārmaiņu scenāriji nav optimistiski.

Vidējā sniega segas biezuma izmaiņas (%) Latvijā
laika periodā 2071.–2100.g., salīdzinot ar laika
periodu 1971.–2000.g. (RCP8.5 scenārijs)

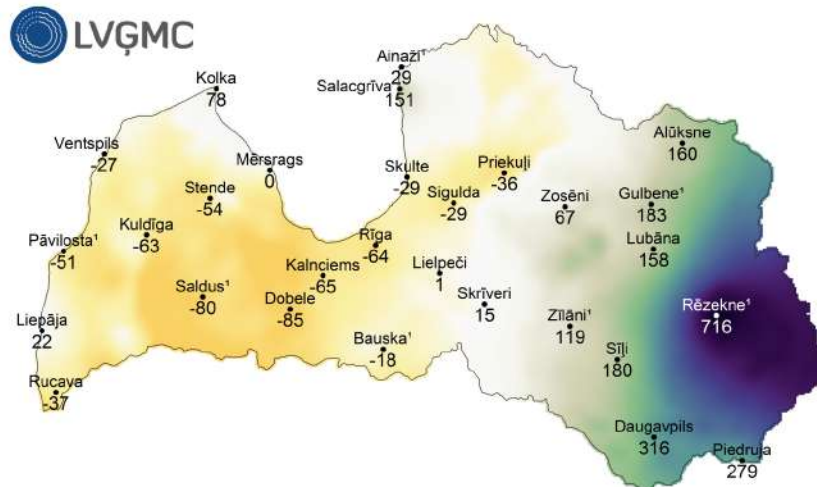
Gada vidējā sniega segas biezuma izmaiņas
Latvijā laika periodā 1961.-2010. gads

EKSTREMĀLIE LAIKA APSTĀKĻI

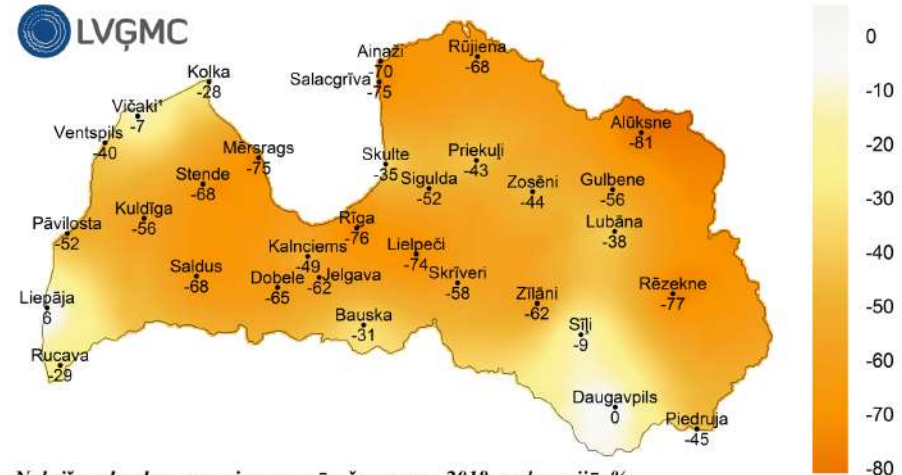
2017. gada augusta ekstremālie nokrišņi

Nokrišņu daudzuma novirze no normas 2017. gada augusta 3. dekādē, %

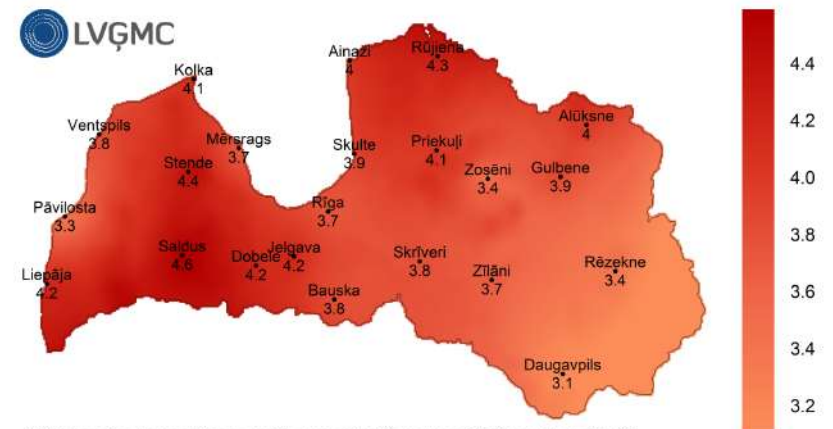
¹ - 1961.-1990. gadu norma

2018. gada sausums un karstums

Nokrišņu daudzuma novirze no mēneša normas 2018. gada maijā, %

¹ - 1961.-1990. gadu norma

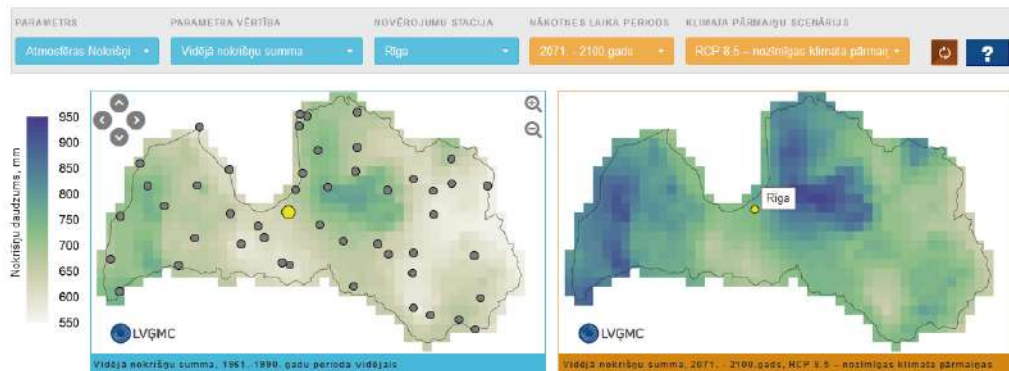
Vidējās gaisa temperatūras novirze no mēneša normas 2018. gada maijā, °C

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PAR KLIMATA PĀRMAIŅĀM

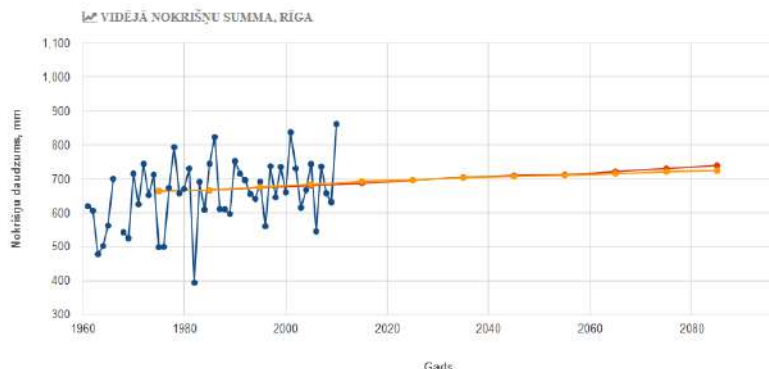

Gan sabiedrībai, gan Latvijas un starptautiskajai zinātniskajai kopienai tiek piedāvāts interaktīvs klimata pārmaiņu analīzes rīks, kurā ir iespējams sekot līdzi klimata pārmaiņām pagātnē, kā arī iepazīties ar prognozētajiem klimata pārmaiņu scenārijiem tuvākā un tālākā nākotnē.

KLIMATA PĀRMAIŅU ANALĪZES RĪKS LVGMC

klimata.atlants@lvgmc.lv

State Ltd. "Latvian Environment, Geology and Meteorology Centre"
CLIMATE CHANGE SCENARIOS FOR LATVIA
Report summary

Project "Development of Proposal for National Adaptation Strategy, Including Identification of Scientific Data, Measures for Adapting to Changing Climate, Impact and Cost Evaluation", supported by the 2009-2014 European Economic Area Financial Mechanism

Zaneta Avotniece
Svetlana Anikevich
Edgars Malinovskis

<http://www2.meteo.lv/klimatariks/>

KLIMATA PĀRMAIŅU PIELĀGOŠANĀS MONITORINGA SISTĒMA

Klimata pārmaiņu pielāgošanās monitoringa sistēmas mērķis ir pārraudzīt klimata pārmaiņu ietekmi uz tautsaimniecības jomām, izvērtēt nozaru ievainojamību un pielāgošanās iespējas, kā arī veicināt adaptācijas pasākumu pilnveidošanu.

Sistēmas teorētiskā struktūra sastāv no divām savstarpēji saistītām daļām:

- ✓ **Klimata pārmaiņu monitorings**, ko nodrošina LVGMC
- ✓ **Pielāgošanās monitorings**, kas balstās uz tautsaimniecības nozaru ekspertu izvirzītajiem klimata pārmaiņu ievainojamības indikatoriem

**Būvniecības un
infrastruktūras
plānošanas joma**

**Lauksaimniecības un
mežsaimniecības joma**

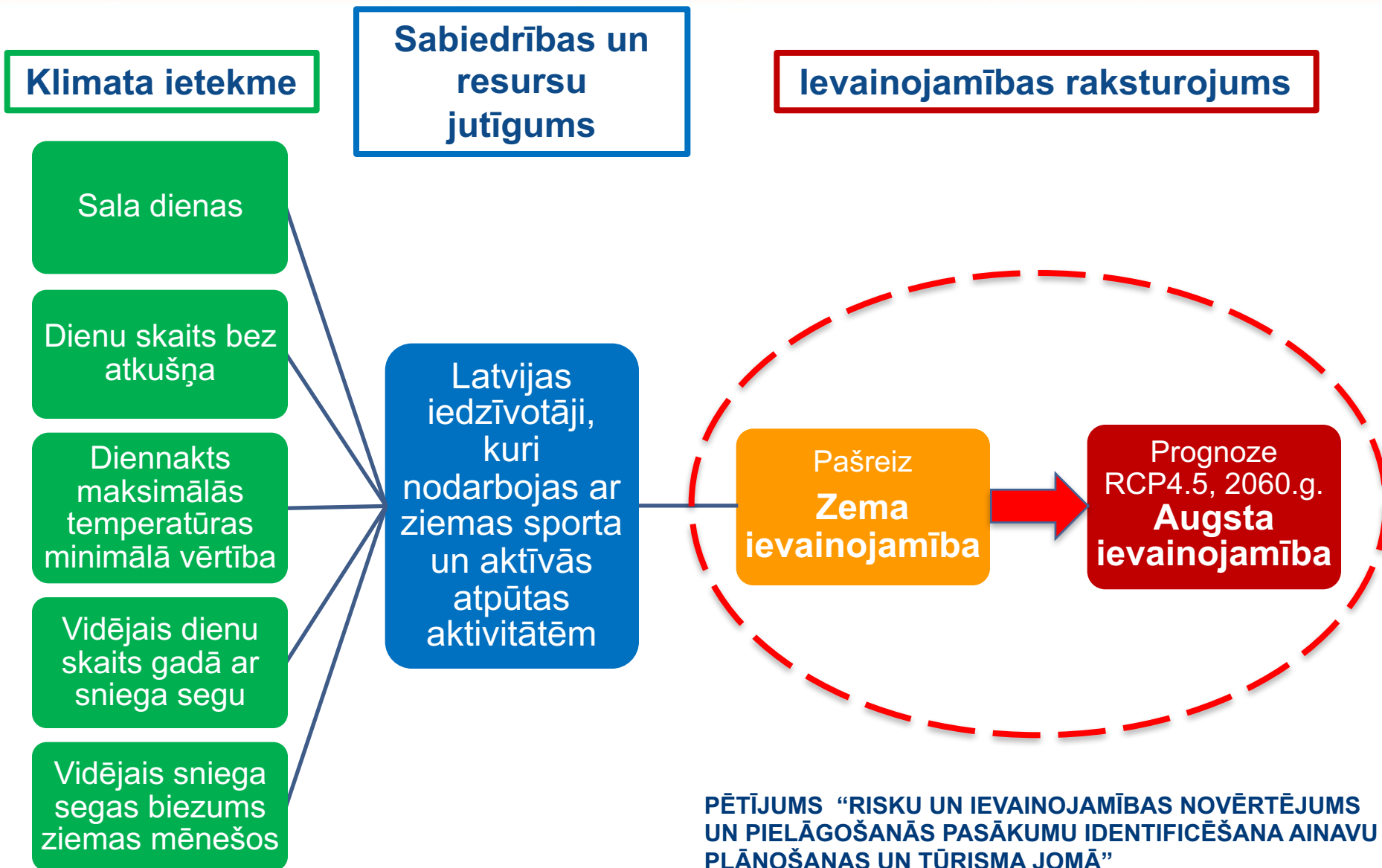
**Civilās aizsardzības un
ārkārtas palīdzības
plānošanas joma**

**Veselības un
labklājības joma**

**Ainavu plānošanas un
tūrisma joma**

**Bioloģiskās daudzveidības un
ekosistēmu pakalpojumu joma**

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJI, KURI NODARBOJAS AR ZIEMAS SPORTA UN AKTĪVĀS ATPŪTAS AKTIVITĀTĒM

PĒTĪJUMS "RISKU UN IEVAINOJAMĪBAS NOVĒRTĒJUMS UN PIELĀGOŠANĀS PASĀKUMU IDENTIFICĒŠANA AINAVU PLĀNOŠANAS UN TŪRISMA JOMĀ"

HIDROLOGISKIE NOVĒROJUMI UN HIDROLOGISKĀ REŽĪMA IZMAIŅAS ILGTERMIŅĀ

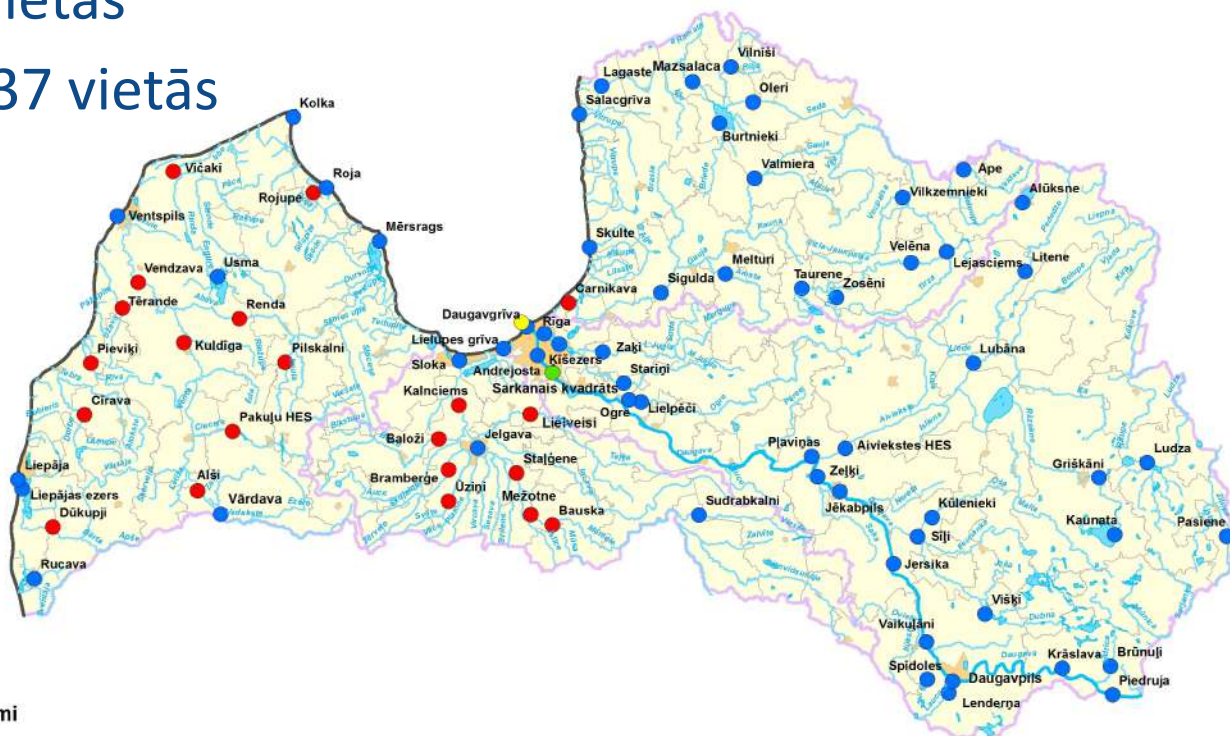
HIDROLOĢISKĀ MONITORINGA TĪKLS

Kopumā monitoringa tīklā ir sekojoši novērojumi:

- ✓ Ūdens līmenis – 79 vietās
- ✓ Caurplūdums – 40 vietās
- ✓ Tīmekļa kameras – 37 vietās

Hidroloģisko novērojumu tīkls 2018. gadā

Apzīmējumi

- Novērojumu stacija, VARAM deleģēšanas līgums
- Modernizējamā novērojumu stacija, VARAM deleģēšanas līgums
- Novērojumu stacija, līgumstacija
- Novērojumu stacija, LVĢMC stacija
- Upes
- Krasta līnija
- Ezeri
- Pilsētas
- Upju baseinu apgabalu robežas
- Administratīvie novadi

0 30 60 km

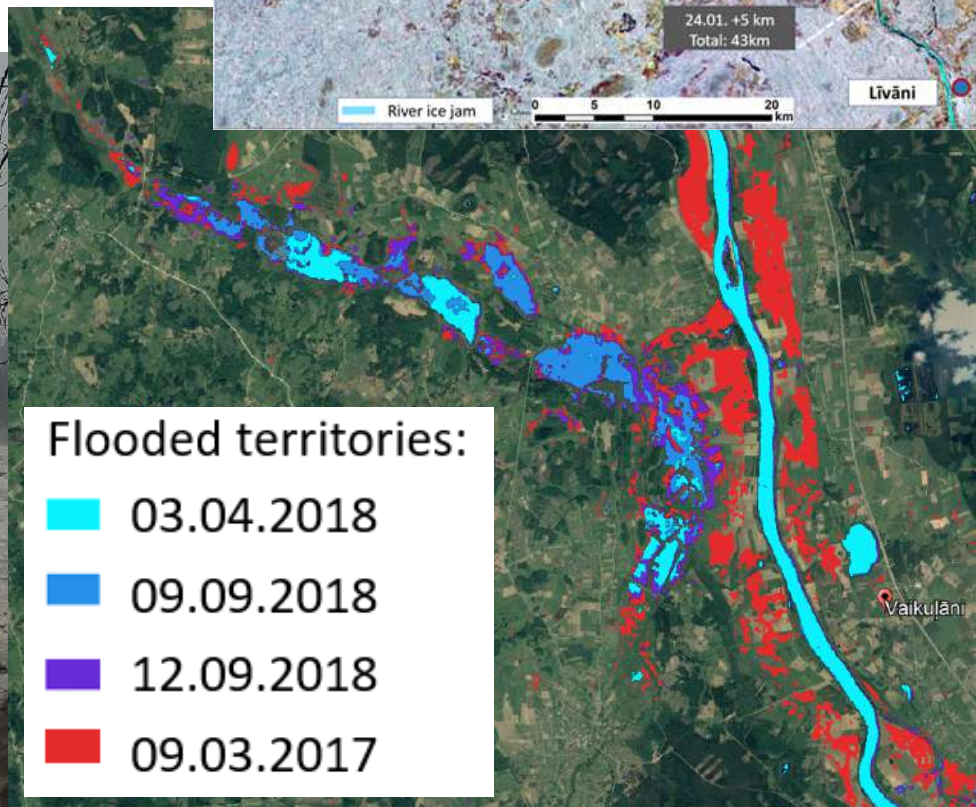
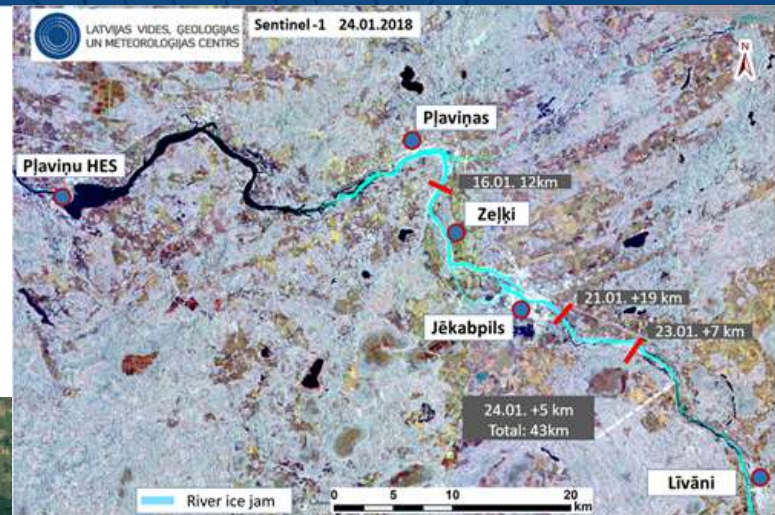
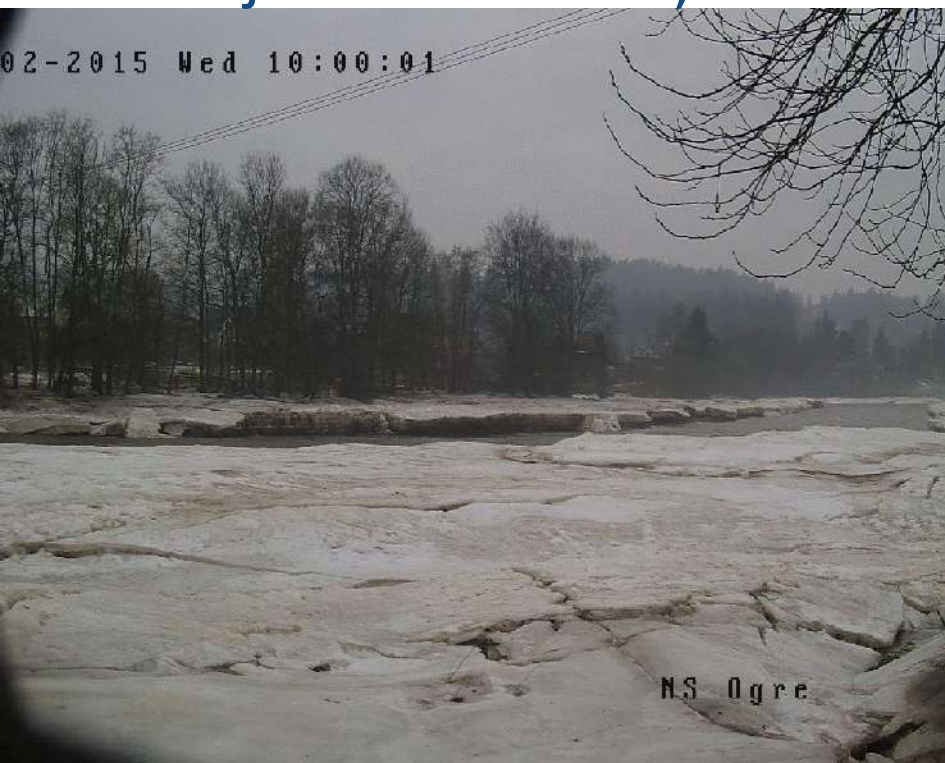
1:1 800 000

ATTĀLINĀTIE NOVĒROJUMI HIDROLOĢIJĀ

Regulāri un augstas izšķirtspējas novērojumi plašā teritorijā, kas ļauj monitorēt upju ledu, ledus sastrēgumus, kā arī applūdušās teritorijas un to izmaiņas laikā.

Flooded territories:

03.04.2018

09.09.2018

12.09.2018

09.03.2017

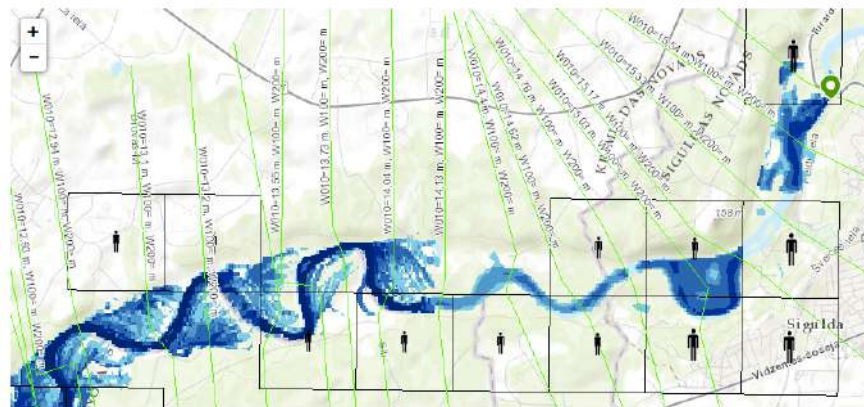

HIDROLOĢISKĀ PROGNOZĒŠANAS SISTĒMA

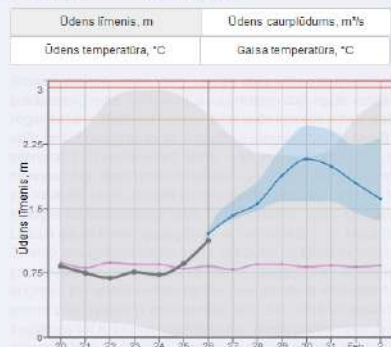

2017. gadā sadarbībā ar Somijas Vides aģentūru tika izstrādāta hidroloģiskā prognozēšanas sistēma WSFS Lielupes, Ventas un Gaujas upju baseiniem.

Sigulda, Gauja

Užava — Tērande

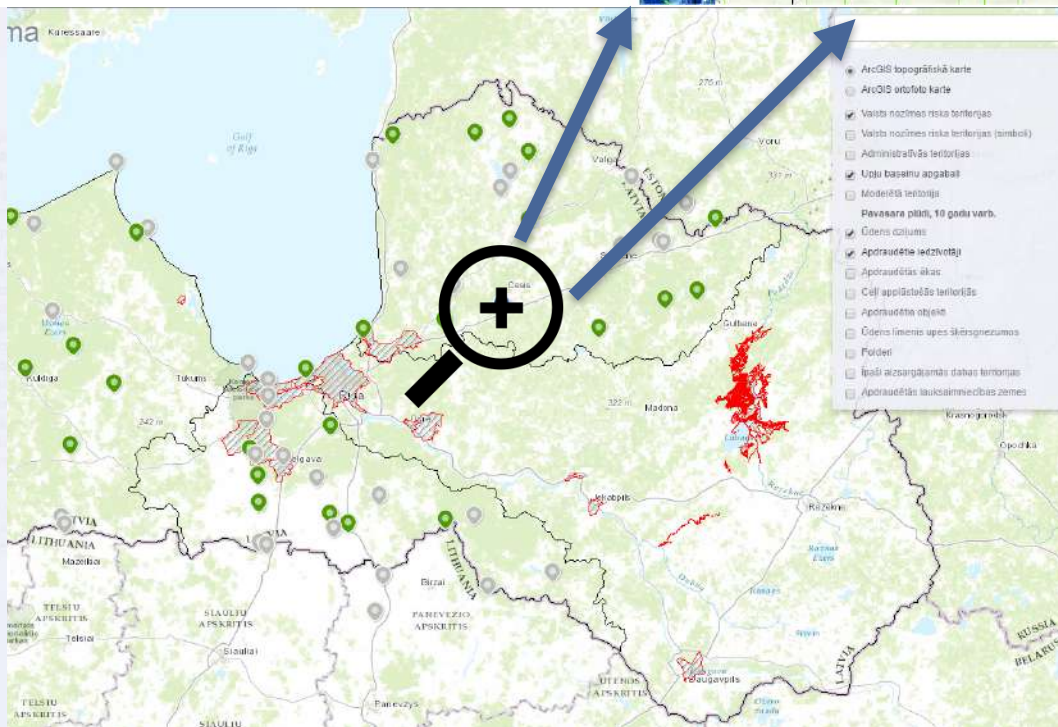
Ūdens līmenis, m

2018-01-20 — 2018-02-02

- Novērotais ūdens līmenis
- Ūdens līmeņa prognozes mediāna
- Ūdens līmeņa prognoze
- Vēsturisko novērojumu amplitūda
- Iepriekšējo gadu sezonas vidējais
- 10 gadu atkārtšanās periods, 2.54 m
- 100 gadu atkārtšanās periods, 2.91 m
- 200 gadu atkārtšanās periods, 2.99 m

Hidroloģisko novērojumu stacijas nulles atzīme: 5.69 m

Izvērstais skats

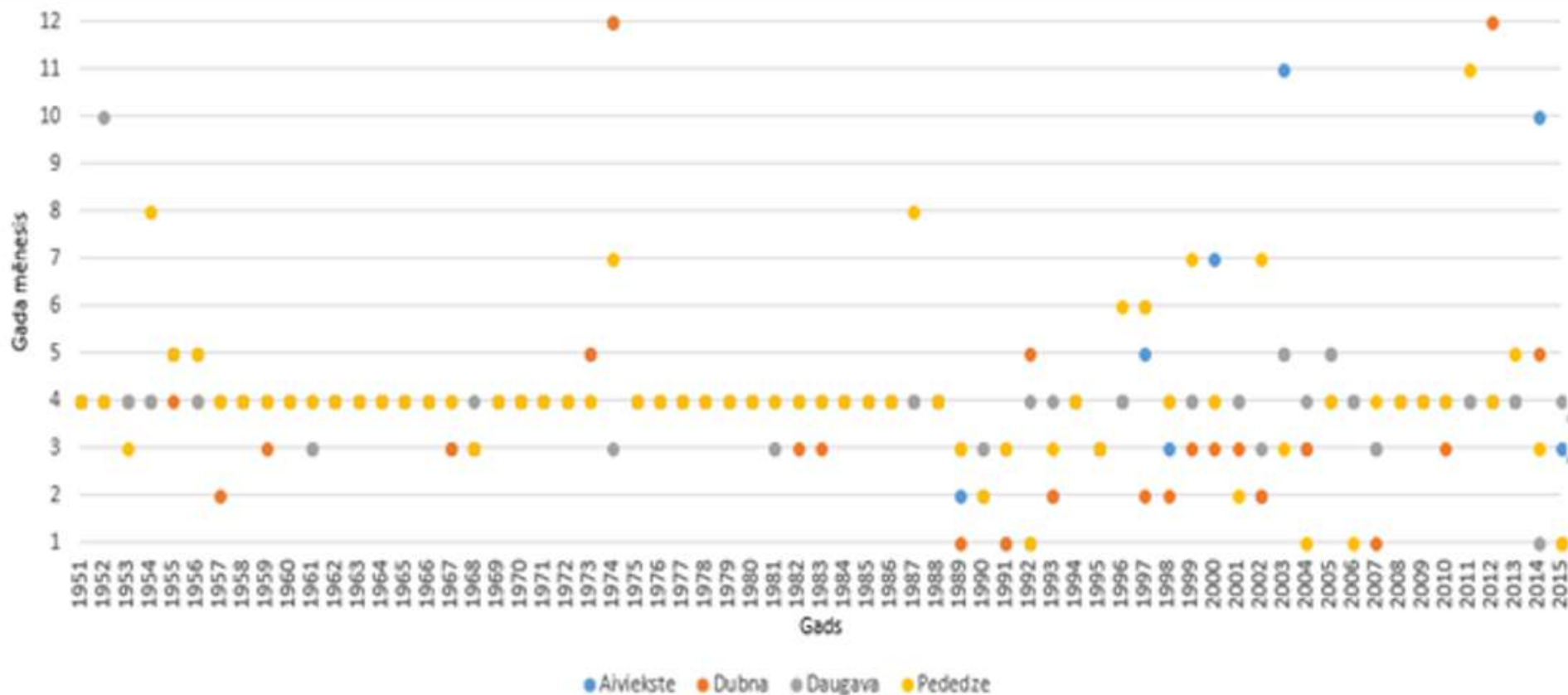

Maps: Gauja Lielupe Venta

GADA MAKSIMĀLĀ CAURPLŪDUMA IZMAIŅAS LATVIJAS AUSTRUMU UPĒS

Laika periods: 1951.-2015. gads

Aiviekste – NS Aiviekstes HES

Dubna – NS Sīļi

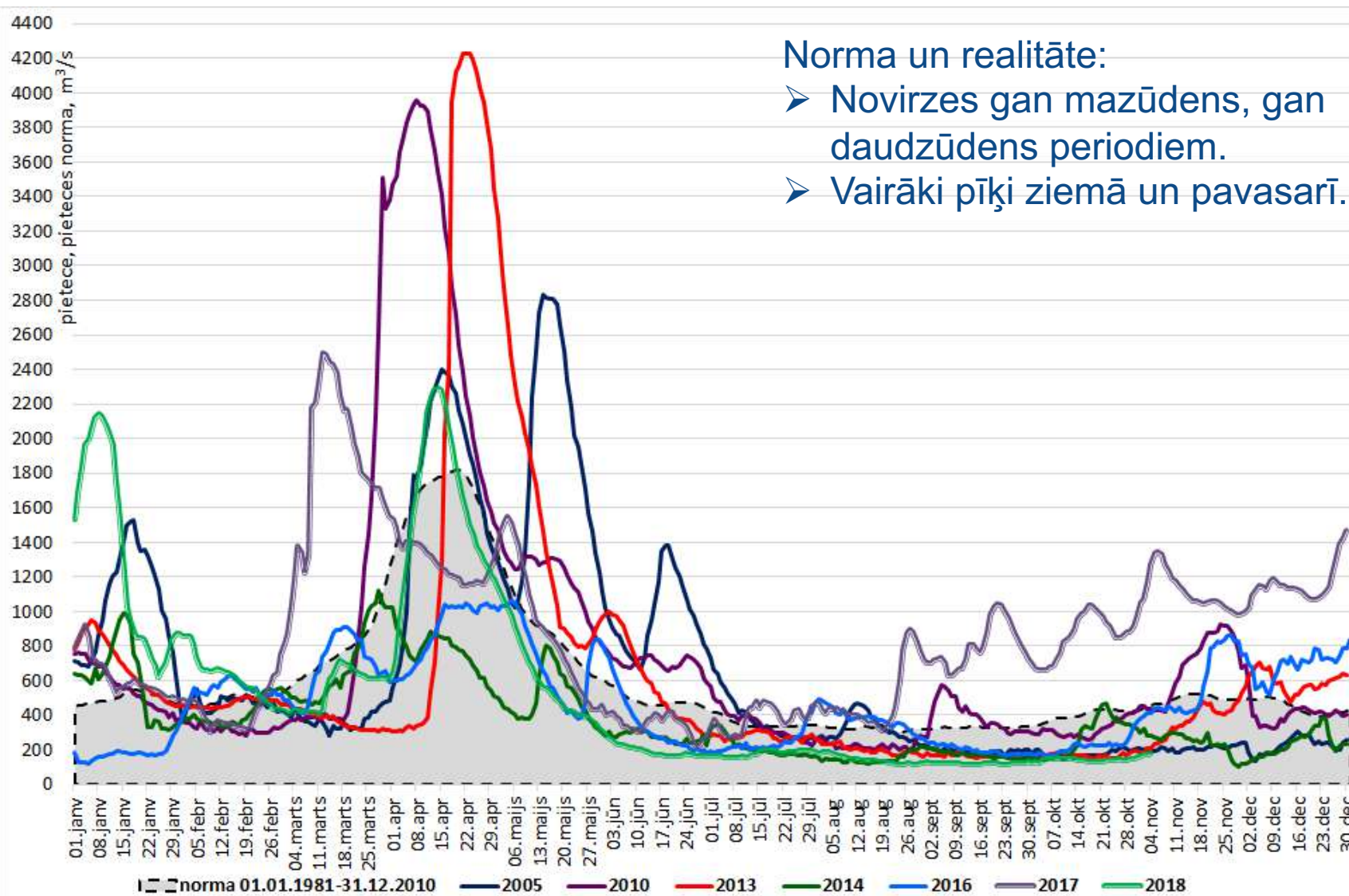
Daugava – NS Daugavpils

Pededze – NS Litene

Gatis Treimanis - «Latvijas upju maksimālo caurplūdumu ilgtermiņa izvērtējums», bakalaura darbs, 2018

PLAVIŅU HES PIETECES NORMA 1981.-2010. GADAM UN RAKSTURĪGIE GADI

Informatīvais ziņojums

“Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību”

Tā kā daudzās pašvaldībās ir uzstādītas savas hidroloģisko novērojumu stacijas, un tās aptver gan ūdenstilpes, kurās LVĢMC jau veic hidroloģiskos novērojumus, gan arī tādas ūdenstilpes, kurās novērojumi netiek veikti, būtu **nepieciešama datu apmaiņa starp LVĢMC un pašvaldībām**, apzināt pašvaldību rīcībā esošos regulāros vai sezonālos manuālos un automātiskos hidrometeoroloģiskos mērījumus, kā arī pieejamos mērījumu arhīvus. LVĢMC ir izstrādāta metodika mērlatu uzstādīšanai un pieejama aplikācija datu ievadei.

Jāapzina visi lokālām teritorijām veiktie plūdu kartēšanas projekti, kas pēdējos gados izstrādāti dažādu, visbiežāk ES, finanšu instrumentu ietvarā (piemēram, “Rīga pret plūdiem”, Carnikavas novada applūšanas kartes u.c.). Pēc projekta beigām šīm sistēmām lielākoties vairs netiek nodrošināta regulāra uzturēšana un tālāka attīstība. Turklāt veikto novērojumu dati paliek tikai lokālās pašvaldības rīcībā.

Jāapkopo informācija par visām lokālām, visbiežāk pilsētām izstrādātām, plūdu prognozēšanas un brīdināšanas sistēmām (piemēram, Jelgavas pilsētā), kas pēc būtības ir laba iniciatīva, tomēr, nesaistīta ar LVĢMC PRIS, rada risku iedzīvotājiem un VUGD iegūt pretrunīgu vai neviennozīmīgu informāciju par plūdu draudu iespējamību no dažādām oficiālām institūcijām.

VARAM un LVĢMC nepieciešams nodrošināt mehānismu atgriezeniskās saites nodrošināšanā no pašvaldībām par sociāli ekonomiskajiem zaudējumiem, kas radušies hidrometeoroloģisko parādību ietekmē. Tie kalpotu par pamatu hidroloģisko brīdinājumu kritēriju definēšanai, ņemot vērā ne tikai statistisku atkārtotības varbūtību, bet arī parādību (palu un plūdu) ietekmi.

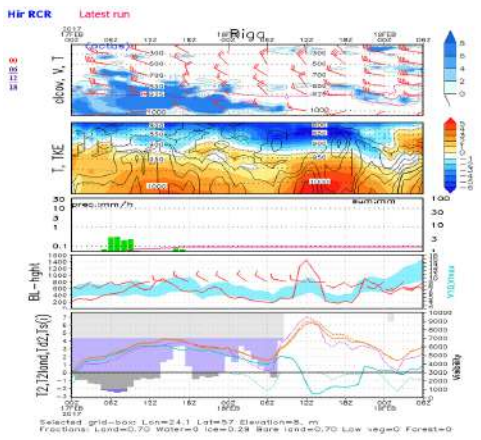
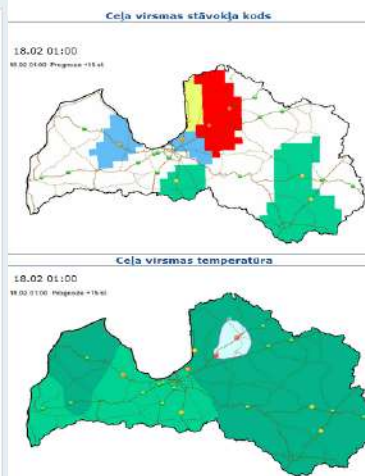
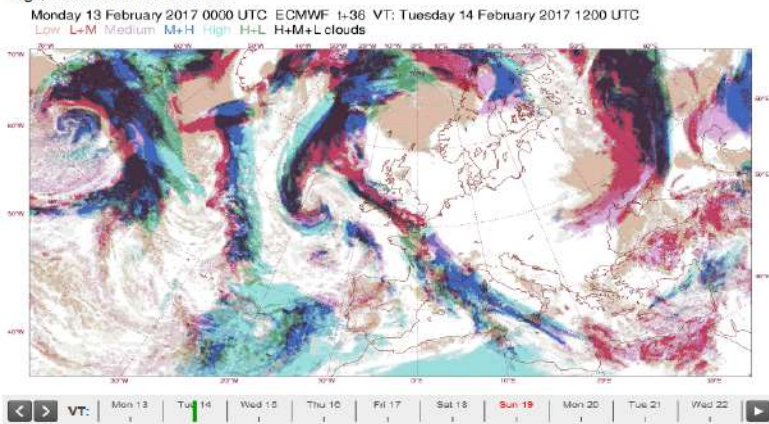
KATEGORISKĀS PROGNOZES

Tie ir tādu matemātisko modeļu rezultāts, kuros aprēķins ir precīzi noteikts, izmantojot zināmās attiecības starp atsevišķajiem mainīgajiem bez iespējamām variācijām.

Šādos modeļos vienādi ieejas dati vienmēr dos vienu un to pašu rezultātu.

High, medium and low cloud cover

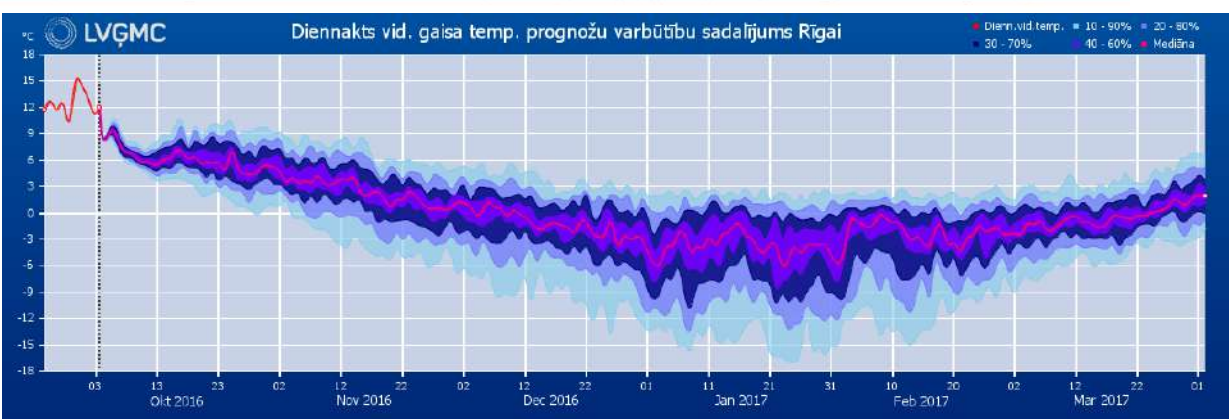
Laika ziņas Zemgalei

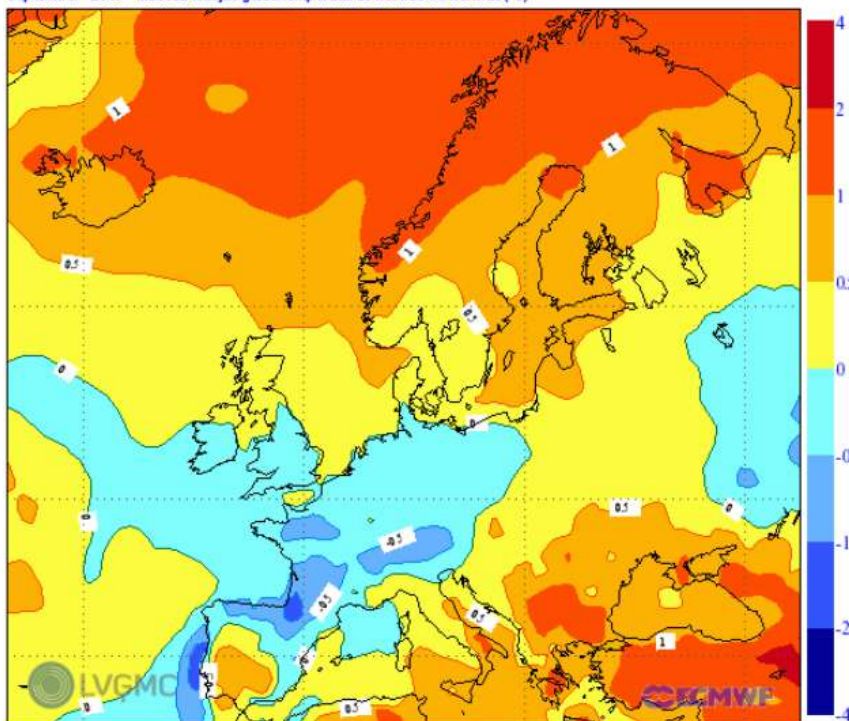
	18.febr.	19.febr.	20.febr.	21.febr.
Naktī	-1...-2° R, 4 m/s	-1...0° DR, 7/14 m/s	+1...+2° DR, 6/14 m/s	+0...+1° DR, 4 m/s
Dienā	+4...+5° DR, 4 m/s	+3...+4° DR, 7/15 m/s	+3...+4° DR, 6/13 m/s	+3...+4° ZR, 6/14 m/s
Laika tips	2 - labvēlīgs 07:47 17:31	2 - labvēlīgs 07:45 17:33	3 - nelabvēlīgs 07:42 17:35	3 - nelabvēlīgs 07:40 17:38

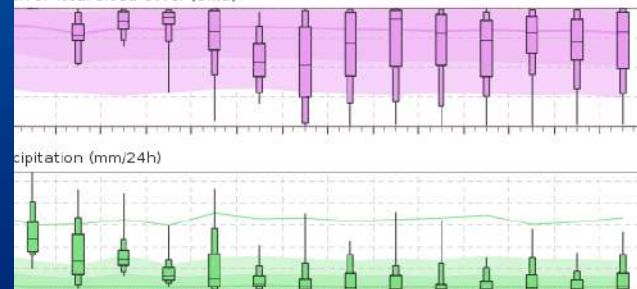
ANSAMBLŪ PROGNOZES

Sep tember 2017 ~ Mēneša vidējās gaisa temperatūras novirze no normas (°C)

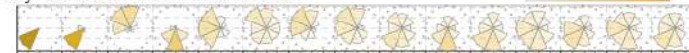
teogram
 atvli 57°N 24.1°E (ENS land point) 9 m
 d Range Forecast based on ENS distribution Sunday 19 February 2017 00 UTC
 an of Total Cloud Cover (okta)

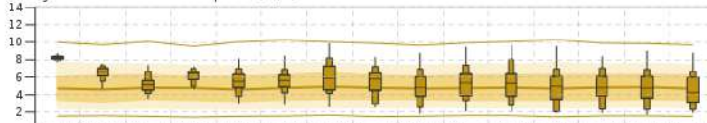
M-Climate of the distribution of 10m Wind Direction

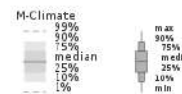
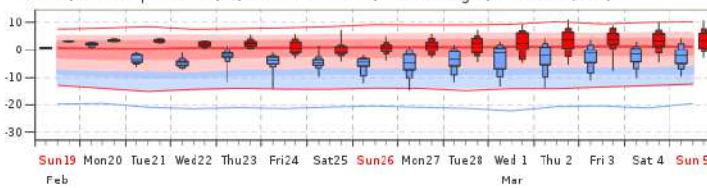
Daily Distribution of 10m Wind Direction

Daily mean of 10m Wind Speed (m/s)

2m mir/max Temperature (°C) reduced to 9 m (station height) from 7 m (ENS)

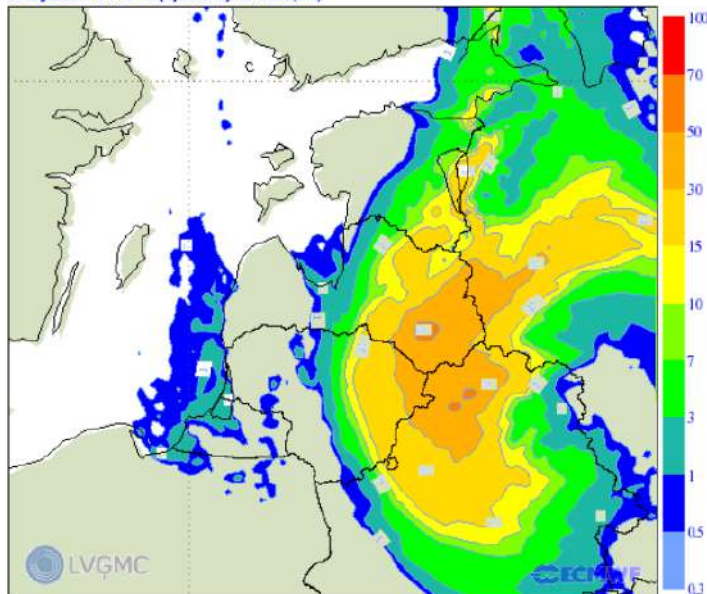
M-Climate: this stands for Model Climate. It is a function of lead time, date (+/-15days), and model version. It is derived by rerunning a 11 member ensemble over the last 20 years twice a week (1980 realisations). M-Climate is always from the same model version as the displayed ENS data.

MODEĻU ANSAMBLI UN VARBŪTĪBU PROGNOZES RISKĀ NOVĒRTĒŠANAI

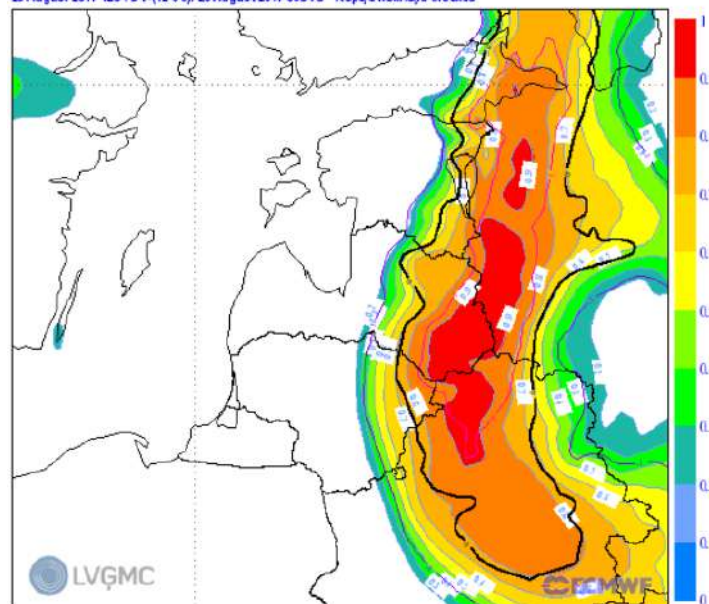

23 August 2017 21UTC **Kopējienokriši 12st laik š(mm)

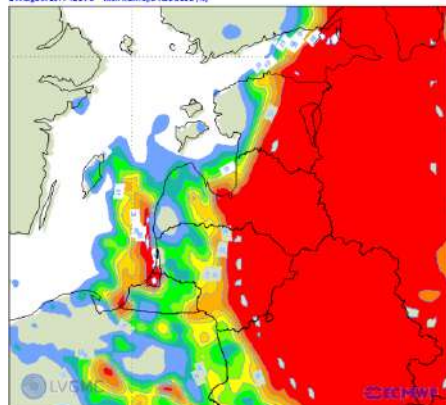
Kopējo nokrišņu daudzuma prognoze

23 August 2017 12UTC t+(12-0); 25 August 2017 00UTC **Kopējo nokrišņu indekss

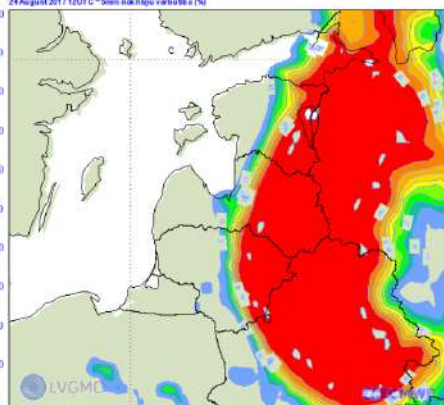
Varbūtība kopējam nokrišņu daudzumam lielākam par klimatiski vidējo maksimālo daudzumu

24 August 2017 12UTC **1mm nokrišņu varbūtība (%)

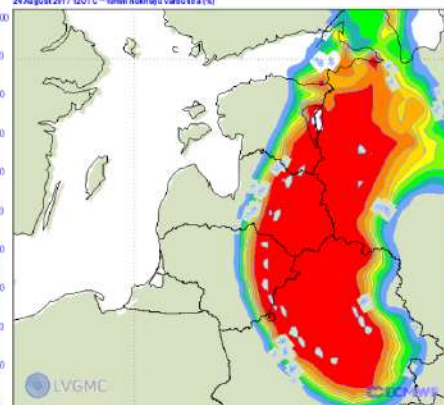
Varbūtība kopējam nokrišņu daudzumam >1mm

24 August 2017 12UTC **5mm nokrišņu varbūtība (%)

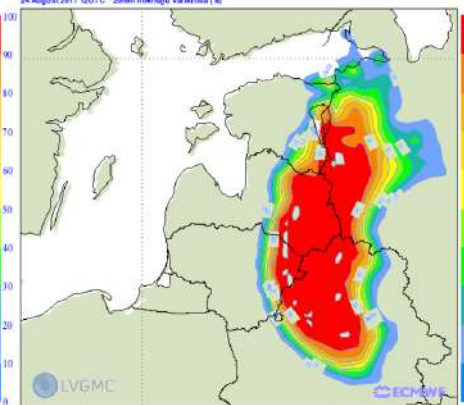
Varbūtība kopējam nokrišņu daudzumam >5mm

24 August 2017 12UTC **10mm nokrišņu varbūtība (%)

Varbūtība kopējam nokrišņu daudzumam >10mm

24 August 2017 12UTC **20mm nokrišņu varbūtība (%)

Varbūtība kopējam nokrišņu daudzumam >20mm

PALDIES PAR UZMANĪBU!

www.meteo.lv

https://twitter.com/LVGMC_Meteo